

lét čimže po 5 od 100 plačujejo, je samó s temi čimži o dvajsetih létih cela šuma poplačana! To bi bilo le takrat mogoče, ako bi ne bilo treba od kapitala nič čimža plačevati; po tem bi se s takim létnim plačilom v 20 létih vés kapital poplačal. Tudi takó bi se dal celi kapital samo s čimžem poplačati, če bi bil létni čimž takó visok, de se v 20 létih kapital že s tem poplača, kar se je čez 5 od 100 vsako léto plačalo.

24. postava tega patenta varje tiste posodnike škode, ki imajo od grajšín kak dolg terjati. De bojo grajšine po vzdignjeni desetíni, tlakii. t. d. veliko zgubo terpéle, je óčitno, kakor beli dan — ali to ne more drugač biti; vsak mora kaj na oltar domovine položiti in s zlato vago se ne more vse tako na tanjko prevagati, kakor marsikteri hoče.

Grajšine, ki so veliko desetíne in tlake imele, bojo veliko na svoji poprejšnji vrednosti zgubile; tedej mora tudi postava zató skerbeti, de tisti, ki imajo na grajšino kak dolg vtabuliran, ob svoj denar ne pridejo. To bi se pa utegnulo zgoditi, če bi grajšak, ki je zlo zadolžen, po odškodovanji dobljeni denar v svoj žep vtaknil, grajšino pa potem, kér ima morebiti več dolgá, kakor je vredna, svojim posodnikom prepustil. De se pa taki mogoči goljufii v okom pride, zató je postava v 24. §. dana, namreč: kader se bojo grajšinam odškodovanski denarji izplačevali, se ima na njih dolgé gledati, de se pravíce tistih ne poškodovajo, ki imajo od njih kaj terjati. Zatorej mora tudi vse, kar imajo grajšine za odškodovanje od svojih nekdanjih podložnih terjati, v óčitnih gruntnih bukvah zaznamovano biti. Takó se bo natanjko vedilo: koliko bo dohodkov grajšini prišlo za odškodovanje, — koliko pa nasproti je tudi dolgá grajšinskiga.

Lejte, ljubi stric! takó se je za vse pri ti postavi skerbélo, de nihče ob svoje pravíce ne pride.

Vaš zvest Jurče.

Ponovljen rodoljubin klic.

Ni davnej kar smo v Ljubljanskih nemških novicah óčitno pritožbo čez sirovost in neotesanost kmečkih fantov brali, ki so na Šmarni Góri dva Ljubljančana s kamnjem metali in jih z navadno zabavljivo besedo „škric“ zmerjati začéli, akoravno sta mirno svojo pot šla in jim ne ene žale besede dala. In kar se je tema mestnikama zgodilo, se zgodí tolikokrat po deželi, de nas je sram od tega govoriti. Neizrečena je sirovost nekterih ljudi po kmetih, in žalostniga serca moramo réči, posebnó pri nas na Krajskim. Bog obvari, de bi hotli mi sirovost nekterih mestnikov zakrivati, marveč jo óčitno rečemo, de imamo tudi v mestih neotesanih ljudi dovolj, — tode kaj taciga se vender nobenimu kmetu ne zgodí, če v mesto pride, de bi ga kdo brez vzroka na ulicah zmerjati ali s kamnjem metati začel!

Mestnik ne sovraži kmeta, zakaj bi nek kmet mestnika sovražil? Ali morebiti zató, de mu njegove pridelke kupuje in de iz mesta denar nosi? Ali morebiti zató, de se njegovi otroci v mestu izučijo mnogoverstnih vednost, s kterimi si po tem kruh služijo? Ali morebiti zató, de se rokodelci le v mestih svojiga rokodelstva boljši naučijo, kér je znano, če kdo na deželi kaj lepiga in dobriga napravi, se je to od mestnih mojstrov naučil. Ali morebiti zató, de se učeni ljudjé v mestih trudijo, de se nove reči znajdejo v prid kmetijstva? Ali so prosti kmetje ali pa učeni možjé znajdili več koristniga kmetijskiga orodja? Ali so kmetje prinesli krompir, turšico in druge sadeža v naše dežele, kteri nam živež dajejo? Vsaki vé, de ne! Neumna je tedej prevzetnost tacih kmetov, ki mislijo, če bi njih ne bilo, bi mogli mestniki poginiti!! Kaj taciga tudi noben pameten kmet ne misli, kér dobro vé, če bi vsi ljudjé kmetovali, komú

bi pa pridelke prodajali in od kod denarje jemali? S čem kupili, česar sicer človek potrebuje za obléko in mnoge druge potrebe?

Kakor je tedaj kmet na svétu potreben, ravno takó in clo nič menj so potrebni tudi mestniki eniga in družiga stanú, če lih ne orjejo, kopajo, sejejo, žanjejo in kosijo, pa druge rokodelstva in opravila opravljajo, ki so nam vsim skupej k življenju potrebni. Od potrebe dušnih pastirjev, zdravnikov, pravnih dohtarjev i. t. d. brez kterih tudi kmetje ne morejo obstati, še clo ne govorimo ne.

Neumna, neizrečeno neumna je tedej tista slepa prevzetnost, po kteri en človek družiga zaničuje, brez pomislika, de bi eden brez družiga shajati ne mogel.

Kér se pa vunder tacih prevzetnežev ne manjka, od kod neki to pride? — — Od tod, kér niso ljudjé dovolj podučeni, in tedej sirovi in neotesani ostanejo vse svoje žive dni.

Nektere ljudstva so že po rodu mehkejiga sercá, — taki ljudjé se dajo že z malim podukam bolj priljudne storiti. Kteri so pa bolj terdiga sercá, pri téh je več poduka in skerbniši izréje potreba.

Tega nihče ne more réči, de je pri nas keršanski nauk v cerkvah zanemarjen; mi imamo vsako léto po celi deželi veliko tavžent dobrih vse hvale vrednih pridig; tudi molitevnih in pobožnih bukev imamo dovolj, in zlo med ljudstvo razširjenih, — in vender se toliko pritožb domačih in ptujih sliši in bére čez neprijudno zadržanje naših rojakov!

To nam tedej óčitno kaže, de s keršanskim naukam, kterige sicer za prvi potrebni poduk spoznamo, — in z molitvinimi bukvami, brez kterih pravi keršanski narod tudi ne more biti, vender še ni vse opravljeno, dobriga in priljudniga človeka storiti in ga omikati. Še nekaj družiga nam je neizrečeno potreba, brez kteriga nikdar naš narod ne bo potrebne stopnje v omiki dosegel — in to so šole, šole, dobre šole.

Brez šol bo ljudstvo vedno zanemarjeno ostalo, nejréče kdo kar koli hoče, — skušnja óčitniši govori, kakor vse besede!

Možjé, ki imate v šolskih rečéh govoriti, — duhovniki, kterim je skerb izročeni ovčíc naložena, — pametni kmetje in župani, kteri vidite sirovost mladosti in odraseni, — za božjo voljo Vas prosimo: potegníte se z vso gorečnostjo za napravo šol, in sicer dobrih šol!

Dokler pa šol ni, priporočujte in delíte gospodje po deželi! zlatiga denarja vredne bukvice, ki jih je rajnki gosp. Klančnik spisal pod imenom: „Napeljevanje k pobožnemu življenju in lepimu zadržanju.“ — Te bukvice so prave zlate jabelka, prava dušna paša! In vender s žalostjo vidimo, kakó se te neprecenljive, po povelji prečastitiga Ljubljanskiga knezo-škofa poslovenjene bukvice v prahu pri bukvarjih neprodane valjajo, družih veliko menj potrebnih se pa drugi in tretji natis napravlja!

Te bukve pri spraševanju razlagati, njih poduke práv globoko v serca mladosti vtisniti, bo neizrečeno veliko dobriga — takó potrebniga sadú rodilo. Bog Vam bo poplačal Vaš trud in prizadevanje, domovina pa Vas bo imenovala svoje dobrotnike!

Tolažba v koleri.

Nek francozk zdravnik je unidan v zdravniškem časopisu po mnogih skušnjah poterjeno tolažbo razglasil, ktera ima zares veliko resničniga v sebi, in zaslúži sploh oznanjena biti. Takóle se glasi: „Vsaki, kdor pri prvih znamenjih bolezní berž pomoči íše, zna med 100krat 99krat upanje imeti, se ozdraviti. Kdor pa predznamnja kolere 24 ur zamudí, pa le 50krat med 100krat. Med 3 bolniki, ki so mladi in močne postave,